

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра германської і фіно-угорської філології

Курсова робота

на тему: Типологія синтаксичної організації речень на позначення емоційних переживань в англійській і українських мовах: порівняльний аналіз перекладу і оригіналу скриптів до кінофільму “Дюна” (2021)

студентки групи Па 08-21
факультету германської філології і перекладу
денної форми здобуття освіти спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська освітньо-професійної програми
Англійська мова і друга іноземна мова: усний і письмовий переклад у бізнес-
комунікації
Тушинської Ольги Олександрівни

Науковий керівник:

доцент

Пініч І. П.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ 2024

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kyiv National Linguistic University
Department of Germanic and Finno-Ugrian Philology

Term Paper

Typology of the Syntactic Organization of Sentences Denoting Emotional Experiences in English and Ukrainian: A Comparative Analysis of the Translation and Original Scripts for the Film “Dune” (2021)

OLHA TUSHYNSKA

Group PE 08-21

Germanic Philology and Translation Faculty

Research Adviser

Assoc. Prof.

PINICH IRYNA

Kyiv 2024

Зміст

ВСТУП	4
РОЗДІЛ I. СИНТАКСИС ТА ЕМОЦІЙНО-ЕКСПРЕСИВНА КОНОТАЦІЯ МОВЛЕННЯ	7
1.1. Синтаксична організація мовлення: основні поняття та типи	7
1.2. Емоційність мовлення	8
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I.....	12
РОЗДІЛ II. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ ТА ОРИГІНАЛУ ФІЛЬМУ «ДЮНА»	13
2.1. Фільм «Дюна»: створення та переклад	13
2.2. Приклади речень на позначення емоцій з фільму «Дюна»	14
2.3. Особливості та техніки перекладу.....	19
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II	20
ВИСНОВКИ.....	22
SUMMARY	24
Список використаних джерел	26

ВСТУП

За даними дослідження 2017 року від журналу "Psychological Science" людина за день проживає близько 13 різноманітних емоцій [6]. Більшість з них ми не можемо пояснити ні словами, ні звуками, ні картинками. Нейронні імпульси настільки ментальні, що іноді ми проживаємо декілька опозиційних емоцій одночасно.

Багато сфер працюють із людськими почуттями. Художники виражають емоції малюванням, музиканти – мелодією, а письменники – словами. Є галузь, яка має можливість об'єднати всі вербальні та невербальні засоби і зобразити людські почуття максимально точно. Це є кінематограф.

Безперечно найбільш використаними засобами навіть у такій багатосторонній сфері є слова, речення та мовлення. Бо ніщо інше так однозначно і чітко не визначить те, що та чи інша особа має на увазі.

Глобалізація зумовлює, що будь-який продукт людства може бути, а в сучасному суспільстві, повинен бути інтегрований та уніфікований. На цьому етапі перекладачі починають діяти. Сучасні фільми активно перекладаються для того, щоб бути доступними у всьому світі. Слова та речення, використані у фільмах для транслявання почуттів героїв, повинні бути перекладені на іншу мову з точністю і максимальною коректністю. Так глядач зможе насолодитись процесом перегляду, задовольнити свою споживацьку потребу. Переклад фільмів на іншу мову вимагає від перекладачів майстерного володіння засобами мовлення для передачі авторського замислу без значущих змін.

Актуальністю даного дослідження обумовлена потребою у вивченні способів вираження емоцій та почуттів різними типами семантичної організації речень; дослідженню технік перекладів, які найчастіше застосовуються при роботі із фільмами.

Метою роботи є окреслення типології синтаксичних організацій речень на передання емоцій та почуттів; визначення особливостей їх передачі з англійської на українську.

Для досягнення поставленої мети в дослідженні поставлені такі завдання:

- Надати типи емоцій та почуттів;
- Диференціювати поняття експресивність, емоційність та емотивність;
- Надати класифікацію синтаксичних організацій речень;
- Зробити порівняльний аналіз українського та англійського варіантів скрипту фільму «Дюна»;
- Визначити найбільш вживані типи речень застосовані для експресії почуттів;
- Описати особливості транслювання синтаксичних організацій речень з однієї мови на іншу;
- Описати техніки, застосовані перекладачами для досягнення успішного результату.

Об'єктом дослідження є синтаксичні організації речень, їх загальна класифікація, а **предметом** – техніки, методи та особливості перекладу речень для вдалого передавання емоцій та почуттів.

Під час роботи над дослідженням були використані такі **методи дослідження**, як:

1. Метод аналізу літератури;
2. Метод систематизації та класифікації;
3. Метод порівняльно-зіставний;
4. Метод узагальнення;
5. Метод суцільної вибірки.

Матеріалом дослідження став художній кінофільм «Дюна» 2021 року, скрипт фільму в оригіналі англійською мовою, наявний у відкритому доступі у мережі «Інтернет», та офіційний переклад українською мовою студії «Postmodern».

Практичне значення даної роботи полягає в можливості застосування знань, здобутих в процесі здійснення даного дослідження, в майбутній професійній діяльності під час перекладу скриптів художніх фільмів.

Структура та обсяг роботи: вступ, два розділи з висновками до них, загальний висновок, підсумок, список використаних джерел та додатки. Загальний обсяг роботи 25 сторінок.

РОЗДІЛ I

СИНТАКСИС ТА ЕМОЦІЙНО-ЕКСПРЕСИВНА КОНОТАЦІЯ МОВЛЕННЯ

1.1. Синтаксична організація мовлення: основні поняття та типи

Речення являє собою головну комунікативну одиницю в нашому мовленні. Більше того, воно є одиницею і мови і мовлення, що доводить, що речення є багаторівневою одиницею.

Речення — мінімальна комунікативна одиниця, яка оформлена за законами певної мови і є відносно завершеною одиницею спілкування і вираження думки [14, ст. 44].

Натомість, синтаксис (грец. зупіахіз — побудова, поєднання, порядок) — розділ граматики, що вивчає систему синтаксичних одиниць і правила їх функціонування [14, ст. 7].

Іншими словами, розділ синтаксису визначає порядок слів та їх структуру в реченнях, а воно допомагає нам виражати повну думку чи ідею.

Дослідження та вивчення семантичного синтаксису української мови розпочалося відносно не так давно – в XIX столітті. В Україні вивченням цієї досить складної, але від того не менш цікавої теми займалися О. Потебня, І. Франко, О. Курило, І. Виноградов [13].

Тоді як англійські лінгвісти розпочали розглядати цю тему трохи раніше – у XIV столітті. Яскравим представником когорти є Зелліг Харріс, якого вважають одним із фундаторів структурної лінгвістики. Однак до цієї справи доклали зусиль також і Джон Локк, Ноам Хомський, Джозеф Аддісон [16].

Якщо ж повернутись до головної комунікативної одиниці мовлення, то речення за своєю структурою розрізняють прості та складні. Різниця між ними полягає у кількості пропозиційних зв'язків. Просте речення складається з одного підмета та присудка, а складне може містити декілька таких членів.

Стосовно типології речень за метою висловлювання та експресією існує така класифікація:

- Розповідні (стверджувальні та заперечні);
- Питальні;
- Спонукальні;
- Гіпотетичні;
- Переповідні;
- Окличні речення [12].

У розповідних реченнях повідомляється ідея, думка, інформація. На приклад: «За Києвом, коло Дніпра, як синь, синіє ліс дрімучий» (С. Руданський).

У питальних реченнях виявляється бажання вяснити невідоме, уточнити інформацію чи переконатися в чомусь. До прикладу: «Хіба сестра сестру повинна бити?» (Л. Українка).

У спонукальних реченнях передається заклик до дії: «Голосно не розмовляти; Усім відступати до лісу! Негайно виконати завдання!; еліптичні конструкції, слова-речення тощо, напр.; Світла, тату! Світла!» (Марко Вовчок).

Гіпотетичні речення – це речення, в яких виявляється сумнів щодо реальності твердження. Наприклад: «Чи не краще було б перевезти зерносушарку до току» (газета).

Переповідні речення оформлюються за допомогою часток ніби, начеб, мов, мовляв та передають висловлення інших осіб. Як приклад: «Мама плакала й казала, що я зовсім неможливо поведжуся з нею. Ну, навіщо, мовляв, їхати кудись у невідомий край?» (М. Хвильовий).

Окличні речення – речення, що висловлюють почуття та емоції людини. Наприклад: «О майбутній віку! О далі зоряні! Обпали мене, часе, своїм диханням!» (А. Малишко).

1.2. Емоційність мовлення

Оскільки емоції – це те, що ми відчуваємо, та те, що оточує нас щодня та щосекундно, то ключовим аспектом здорової комунікації є їх чітке

вираження та правильне розуміння, себто емпатичність. Саме завдяки цьому можна досягти взаєморозуміння між людьми. Емоції та почуття безпосередньо впливають на наше мовлення. Так як ми підбираємо слова та фрази, тон та швидкість залежно від нашого емоційного стану.

Емоція - складний досвід свідомості, тілесних відчуттів і поведінки, що відображає особисту значущість речі, події або стану речей [16].

В лінгвістиці існує декілька термінів, які тим чи іншим чином пов'язані із цією темою: емотивність, емоційність та експресивність.

Дати визначення терміну експресивність досить складно. Багато науковці намагалися вирішити цю проблему, однак немає одного правильного та точного варіанту, оскільки явище дуже суб'єктивне.

Якщо брати до уваги етимологічне походження слова «експресія», то дізнаємось, що з латинське «expressio» означає вираження. Основною особливістю експресивності є ті когнітивні стани людської психіки, які спонукають "прикрашати" мову, переживаючи певні емоційні стани. Поняття мовної експресії є досить широким і розуміється в сучасній лінгвістиці в узагальнено.

Експресивність - сукупність семантико-стилістичних особливостей мовних одиниць, які забезпечують їх здатність виступати в комунікативному акті, як засоби суб'єктивного вираження змісту мовлення або змісту мовця [8, ст.180].

В деяких роботах лінгвістів поняття експресивності та емоційності ототожнюються. Емоційний компонент значення розуміють як додаткове до основного – предметно-логічного – значення слова, що виражає емоцію (гнів, радість, страх, здивування тощо), пов'язану з поняттям, уміщеним у слові [1, ст. 105].

Явища емоційність та емотивність також дуже тісно переплітаються, проте необхідно зазначити, що вони також не є однаковими.

Емотивність є однією з характеристик тексту, адже текст – це послідовність мовних знаків, що «обслуговують» процес спілкування [3, ст. 107].

Що стосується теми типів емоцій, то є незліченна кількість їх. Найбільш вираженими у нашому мовленні є такі:

- Гнів;
- Тривожність та страх;
- Щастя;
- Смуток;
- Відраза;
- Ревнощі та заздрощі;
- Скорбота;
- Любов;
- Сором.

Гнів вважається негативною емоцією. Це почуття злоби, роздратування, злості. Відчуваючи гнів, людина яскраво використовує міміку та жести під час своїх висловлювань, які є короткими. Особа використовує нецензурну лексику та образливі слова. Їй притаманні прості речення, спонукальні, окличні.

Тривожність та страх теж можна віднести до негативних емоцій. Відчуваючи тривожність, людина також має специфічну міміку та жести (тремтіння, потіння, кліпання). Тон голосу у такої особи нерівний, а мовлення обривчасте, коротке. Їй притаманні прості речення, гіпотетичні, питальні.

Щастя – одна із найбажаніших емоцій, яку можна відчувати. Саме тому щаслива людина – усміхнена, з активними рухами та спокійним тоном голосу. Мовлення в неї вже не обривчасте і коротке, вона використовує багато емоційно-забарвлених слів. Їй притаманні складні речення, будь-якого типу за метою висловлювання та експресією.

Смуток – відчуття туги і суму. Воно може супроводжуватися сльозами, тремтінням голосу та поглядом на землю. Людина, відчуваючи сум, не дуже

говірка, використовує багато фраз, які свідчать про її стан. Їй властиві прості речення, гіпотетичні, переповідні, окличні та розповідні, питальні.

Відраза – це емоція огиди до чогось або когось. Відчуваючи відразу, людина має скривлений вираз обличчя, її поза - закрита, а жести вказують на те, що людина хоче віддалитися. Особа може використовувати короткі та різкі фрази, образливі слова. Їй притаманні прості та складні речення, окличні, спонукальні.

Ревнощі та заздрощі – дві досить схожі емоції за вираженням. Відчуваючи одне з цих почуттів, людина може мати виражену міміку та жестикуляцію, підвищений або ж навпаки прохолодний тон голосу. Залежно від того, чи прихованою є ця емоція, особа використовує образливу лексику, різкі та короткі речення. Для висловлення цих емоцій, найчастіше використовуються прості або складні речення, переповідні, спонукальні, окличні, питальні.

Скорбота є досить схожою на смуток, тому вираження є подібним. Відчуваючи скорботу, людина майже не висловлюється. Вона використовує сумні слова, фрази, має приглушений тон голосу. Залежно від випадку, їй властиві прості речення та окличні, питальні, або ж складні речення, переповідні, гіпотетичні, розповідні.

Любов – це дуже приємна емоція, тому людина має теплий тон голосу, ніжну жестикуляцію. Вона відчуває себе спокійно, тому використовує просту лексику, часто зменшувально-пестливі слова. Їй притаманні складні речення, розповідні, спонукальні, окличні.

Сором це емоція, пов'язана із негативною оцінкою своїх вчинків самої ж людини. Відчуваючи його, особа використовує багато фраз вибачення, нерішучий тон та стислий голос. Частіше за все, вона використовує прості речення, розповідні, переповідні.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I

У першому розділі я розглянула такі поняття як *синтаксис* та основну одиницю комунікації – *речення*. Я дізналася, що вивчення та систематизація семантичного синтаксису розпочалося відносно недавно як в англійській так і в українській мовах. Також я представила основну класифікацію речень, яка найбільш дотична до даної роботи.

Наступним етапом було визначення понять емоція. Я розглянула такі явища як *експресивність*, *емотивність* та *емоційність*, різницю між ними. Основні людські емоції були представлені.

Для того, щоб розглянути тему повністю та цілісно, я представила вираження емоцій засобами вербальними та невербальними.

РОЗДІЛ II

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ ТА ОРИГІНАЛУ ФІЛЬМУ «ДЮНА»

2.1. Фільм «Дюна»: створення та переклад

Френк Герберт - американський журналіст і письменник-фантаст, який жив між 1920 і 1986 роками. У 1965 році вийшла його книга "Дюна", яка створила цілісній культурі. Вона стала надзвичайно успішною тому, що Герберт створив цілий всесвіт, героїв та їх історію. У його вигаданому світі було повно людей з надзвичайними здібностями і таємними планами, а також істот і технологій, абсолютно відмінних від усього, що читачі знали раніше. На околиці цього всесвіту лежить пустельна планета Арракіс або Дюна, і тільки там видобувають дорогоцінну речовину спайс. Історія про боротьбу за спайс і владу зачарувала шанувальників. Але роман також про релігію, екологію, месій, традиції, генетику та політику. Він пропонує багато різних шарів, і тому це більше, ніж просто дуже добре написана пригодницька книга. Цей стиль настільки захопив шанувальників, що вони змусили Герберта писати продовження, і феномен розростався. Сьогодні серія "Дюна" налічує 6 книг, які в купі складають фантастичну сагу [7].

Звичайно всім відомий Голлівуд не міг проігнорувати успіх роману, тому спершу було знято дві екранізації "Дюни". Першу з них зняв Девід Лінч, вона вийшла на екрани у 1984 році і не мала успіху. Навіть основні шанувальники книги були розчаровані фільмом, а люди, які не читали книгу до перегляду фільму, повністю губилися в сюжеті. Друга екранізація була зроблена у вигляді міні-серіалів для телеканалу TV Sci-Fi Channel Джоном Гаррісоном у 2000 році. Після великого успіху "Дюни" Гаррісон зняв міні-серіали і з двох сиквелів "Дюни"[7].

У 2021 році режисер Дені Вільнев разом із сценаристами Еріком Ротом та Джоном Спайтсом створили перший фільм у трилогії «Дюна: Частина

перша», який отримав надзвичайно велику прихильність не тільки від шанувальників саги, а й привів до фантастичного світу нових фанатів. Він отримав рейтинг 8.00 з 10 від глядачів на найбільшій інтернет-базі даних про кінофільми IMDb [10].

Детально продумана картинка, неперевершена гра акторів, влучні діалоги викликають у глядачів незабутні емоції. Сам режисер зазначав: «Я намагався зосередити свою увагу на емоціях, які я відчував під час читання книги, як зображення могло створити ді почуття і як це вплине на створення світу» [17].

На українську мову кінофільм був дубльований студією «Postmodern» на замовлення компанії Kinomania Film Distribution у 2021 році. «Postmodern» - одна із найбільших українських студій дубляжу, які працювали над такими проєктами, як : «Джокер», «Аквамен», «Ріо», «Хижі пташки» і т. д.

Координатором проєкту була Юлія Кузьменко, звукорежисером – Геннадій Алексєєв, режисером дубляжу – Анна Пащенко. Безпосередній переклад виконував Олег Колесніков, який у своїй колекції робіт має понад 250 фільмів.

На жаль, на просторах мережі Інтернет досить мало відомостей про процес перекладу фільму. Однак дуже легко знайти відгуки глядачів на вже готову роботу. Не дивно, що переважна більшість задоволена перекладом. А от до звуку було багато питань.

2.2. Приклади речень на позначення емоцій з фільму «Дюна»

Основна мета фільмів – викликати певне почуття чи емоцію в глядача. І оскільки найлегше викликати почуття, зображуючи його на екрані. Глядачі відчувають емпатію, спостерігаючи за своїми улюбленими героями, які виражають щастя, скорботу, гнів. Творці кіно використовують широкий спектр методів для досягнення своєї мети. Не секрет, що найкращими – є та сама золота середина між мімікою, жестами, тоном, мовленням.

Перед перекладачами постає важлива задача зберегти той самий посил, задуманий сценаристами, акторами та режисерами. Вважається, що українським спеціалістам переважно вдається ідеально транслювати замисел, адже наш дубляж вважається надзвичайно якісним. Йому надають перевагу не лише прихильники рідної мови, а й ті люди, які цінують якісно-виконаний переклад. Особливо в останні роки він набув популярності через підвищений попит. Власне, як і наша державна мова, український дубляж та переклад також зазнавали утисків: від повної відсутності до кількох спроб скасування. Трохи більше ніж за десятиліття вони повстав з мертвих і вийшли на хороший рівень.

Для вираження гніву у фільмі були використані складні речення, ускладнені членами речення та синтаксичними конструкціями. Найчастіше були вживані окличні речення (*Grandfather fought bulls for sport!*), питальні (*How dare you use the Voice on me?*) (*You were told to bear only daughters!*). Також активно використовується лексика, яка підсилює вираження емоції.

Тривожність та страх супроводжувалися гіпотетичними реченнями (*So...*), короткими простими реченнями. Також можна помітити багато питань (*Can I trust you with something?*), що залежить від причини тривоги героя.

Емоцію щастя герої фільму виражають короткими фразами, простими реченнями, часто просто 1 – 2 словами. Речення найчастіше окличні (*You put on muscle!*), спонукальні. Герої виражають своє приємне схвилювання прямо використовуючи лексику на зображення його (*I'm excited to say the least!*). Також наявні спонукальні та звертання (*Young master!*).

Найчастіше смуток виражають невербально – сльозами, схлипуваннями. Однак у кінострічці можна ще помітити короткі, обривчасті прості речення (*I had no choice. The Harkonnens have my wife.*). Також є прості питання (*Will it be that bad?*).

Досить складно знайти речення на позначення відрази, оскільки це не дуже притаманно фільму і зазвичай виражається скривленим виразом обличчя.

Несхвалення було виражене простим розповідним реченням, лексика якого прямо відповідає емоції (I don't like him.).

Скорбота подібна до смутку, оскільки для її зображення були задіяні короткі прості речення (Paul. I'm so sorry.), гіпотетичні речення (Your father...).

У даному фільмі окрім ніжного погляду, обіймів між героями та широких усмішок, любов зображена складними, розповідними реченнями, ускладненими синтаксичними конструкціями.

Сором головний герой демонструє простим реченням із звертанням, яке прямо стверджує його почуття (Thanks for the humiliation old man.).

Переважно для вираження тої чи іншої емоції використані окличні речення. Окличність в семантичному плані виражає абсолютно високий ступінь, вищий за абсолютний суперлятив. Основним і первісним значенням окличності є емотивне значення, яке і виражається переважно в окличних реченнях [4, с. 92]. Також широко вживаними є питальні речення та гіпотетичні. Якщо метою є виразити якусь короткотривалу емоцію, яка має велику силу, то частіше використовується низка простих речень. Часто використовується метод парцеляції – ділення великих речень на велику кількість коротких. В домішок до цього додається багато повторів. Натомість складні речення із вставними конструкціями використовують для більш глибоких почуттів.

Емоція	Приклад англійською	Переклад українською	Тип синтаксичної організації речення

Гнів	<p>1) You chose to train him in the Way, in defiance of our rule. He wields our power: he had to be tested. So much potential, wasted in a male. You were told to bear only daughters! But you in your pride thought you could bring forth the Kwisatz Haderach.</p> <p>2) How dare you use the Voice on me?</p> <p>3) Great leaders are raised in the mud, not around tables.</p> <p>4) Grandfather fought bulls for sport!</p>	<p>1) Ти навчала його шляху, чим порушила закон. Він здобув нашу силу. Я мала перевірити її межу. Такий потенціал змарновано на хлопця! Ти мала народжувати доньок, та через пиху гадала, що породити, Квізатца Хадерака!</p> <p>2) Ви смієте мені Голосом наказувати?</p> <p>3) Я все своє життя тренувався, навіщо це мені...</p> <p>4) А дідусь задля розваги з биками бився!</p>	<p>Складні речення, окличні, питальні, розповідні.</p>
Тривожність та страх	<p>So... you're going back to Arrakis tomorrow? With the advance team?</p> <p>Can I trust you with something?</p> <p>I've been having dreams. About Arrakis.</p> <p>I saw you lying dead. Fallen in battle. Your face clean-shaven.</p>	<p>То... ти завтра на Арракіс полетиш? В авангарді?</p> <p>Тобі можна довіритись?</p> <p>Я постійно сни бачу. Я бачу Арракіс. Та Фремінгів.</p> <p>У сні ти загинув. Впав убитий.</p>	<p>Прості речення, гіпотетичні речення, питальні.</p>

Щастя	<p>You put on muscle! No. Try eating something. Young master! How does it feel to walk on another world? I'm excited to say the least!</p>	<p>Ти глянь, наростив м'язи? Ні. Юний пане! Ну як перші кроки новою планетою? Скажу одне. Тут цікаво.</p>	<p>Прості речення, спонукальні, окличні.</p>
Смуток	<p>Will it be that bad? I'm sorry, my Lord. I am. But I've made a bargain with the Baron. I had no choice. The Harkonnens have my wife.</p>	<p>На скільки все кепсько? Пробачте, мілорде, та я уклав угоду з Бароном. Я не міг інакше. У Харкона в полоні моя Венна.</p>	<p>Прості речення, питання.</p>
Відраза	<p>I don't like him.</p>	<p>Сумнівний тип.</p>	<p>Просте, розповідне речення</p>
Скорбота	<p>Paul. I'm so sorry. Your father...</p>	<p>Пол. Щиро співчуваю. Твій батько...</p>	<p>Прості, гіпотетичні речення.</p>
Любов	<p>We are House Atreides. There is no call we do not answer. There is no faith that we betray. The Emperor asks us to lead.</p>	<p>Ми дім Атрідів. На кожен поклик відгукнемось, жодної довіри не обманимо. Імператор просить нас принести мир на Арабіс.</p>	<p>Складні, розповідні речення.</p>

Сором	Thanks for the humiliation old man.	Дякую за приниження, старий.	Просте речення.
--------------	--	---------------------------------	--------------------

2.3. Особливості та техніки перекладу

Переклад фільму «Дюна» (2021) – безсумнівно кропітка робота, оскільки незліченна кількість новостворених власних назв, різних придуманих мов притаманно цій історії. Необхідно зберегти авторську індивідуальність та адаптувати до соці-культурних особливостей цільової аудиторії.

З одного боку, кінопереклад дещо більш вільний ніж переклад книг, бо деталі та уточнення можна побачити безпосередньо на екрані. Тому припускається онаціональнення, локалізація, осучаснення чи ідейна трансформація під час перекладу фільму. Однак «Дюна» має власний Всесвіт і своїх героїв, тому ці всі методи не є безпосередньо для неї.

З іншого боку, як вже раніше було зазначено, режисер при створенні фільму спирався на власні емоції та переживання і намагався їх передати глядачеві. Варто пам'ятати, що у різних країнах вираження емоцій може варіюватися. Наприклад, вважається, що українці більш стримані ніж американці. Особливості побудови мови, навіть прийняті відмінності у порядку слів у реченнях гратимуть велику роль при передачі переживань. За Гюставом Лебоном, моральні й інтелектуальні особливості, сукупність яких виражає душу народу, являють собою синтез всього його минулого, спадок всіх його предків і спонукальні причини його поведінки [1, ст. 9].

Важливим аспектом є те, що є синхронізація зображення із звуковим рядом. Репліки героїв мають відповідати за довжиною та швидкістю їх перекладу. В такому випадку може бути присутня велика кількість упущень та скорочень. Наприклад при перекладі «No. Try eating something.» була залишена лише коротка і однозначна відповідь «Ні».

Поширеною технікою є синтаксичне уподібнення. Його інша назва – нульова трансформація. Це повне збереження мовних елементів та їх місця в

реченні мовою оригіналу під час перекладу [2, ст.1]. Наприклад: Thanks for the humiliation old man. - Дякую за приниження, старий.

Оскільки парцеляція – є хорошим методом для відтворення природнього ланцюжка думок при переживанні певної емоції, то перекладачі теж його активно використовують: «I'm excited to say the least!» - Скажу одне. Тут цікаво.

Іноді перекладачу доводиться застосовувати повну реорганізацію, бо в оригіналі є ситуація, не притаманна для носіїв мови перекладу: «Great leaders are raised in the mud, not around tables.» - «Я все своє життя тренувався, навіть це мені...». Або ж коли синтаксичне уподібнення не передасть емоцію коректно: I don't like him. – «Сумнівний тип».

Так як при роботі над фільмом перекладач знає головних героїв, їх основні риси та історію, то часто він може застосовувати інкретизацію. Наприклад, він уточнив слово «дружина» та використав натомість «Венна» (The Harkonnens have my wife - У Харкона в полоні моя Венна.).

Переклад даного фільму максимально приближений до оригіналу. Хоча і залучено багато різноманітних трансформацій, більшість синтаксичних конструкцій збережено. Перекладачу вдалося відобразити їх адекватно і точно.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II

У другому розділі я представила інформацію про створення фільму «Дюна» (2021). Оскільки його зняли за мотивами книги, то була представлена історія успіху кінострічки та перші роботи інших режисерів. Також я розповіла про людей, які займалися перекладом та дубляжем на українську мову.

Наступним етапом було визначення речень на позначення емоцій в оригіналі. Далі я відшукала український варіант зразків. Цей матеріал було співставлено та зроблено висновки, що найбільш вживаними типами синтаксичної організації речень є окличні, питальні, гіпотетичні та

спонукальні. На позначення емоцій переважно використовують прості речення, часто парцельовані, на відміну від складних, ускладнених синтаксичними конструкціями.

І завершальним етапом було визначення труднощів та технік перекладу фільмів, зокрема методи, використані Олегом Колесніковим – перекладачем. Здебільшого кінопереклад вважається вільним, а найбільш використаними техніками у даній роботі стали: парцеляція, синтаксичне уподібнення (нульова трансформація), повна реорганізація, упущення.

Для повноти дослідження була створена таблиця, в якій представлено основні приклади речень на позначення емоцій, їх переклад на українську та тип синтаксичної організації.

ВИСНОВКИ

Отже, на підставі опрацьованого теоретичного матеріалу, виконаної практичної частини можна зробити висновок, що експресивну функцію виконують певні типи синтаксичної організації речень. Окрім цього, виражати емоції допомагають міміка, жести та тон. Призначення окреслених типів речень – виражати емоції та почуття героїв, надавати їх мовленню експресивності та емоційності.

Згідно з метою, темою та основними завданнями дослідження, представленими у Вступі, була сформована наступна низка висновків:

1. Сформовані основні моменти теоретичних засад з приводу семантичної організації речень та їх типології. Вивчена тема дослідження синтаксису в українській та англійській мовах.
2. Окреслено визначення та специфіку таких понять як експресивність, емотивність та емоційність. Сформульована класифікація видів емоцій та наведені особливості вираження їх різними засобами.
3. Засоби вираження емоцій були представлені та проаналізовані. Визначені основні типи речень, які найбільш вживані під час експресії почуттів у фільмах.
4. Основні труднощі були з'ясовані та перелічені. Методи, використані при перекладі, були визначені, проаналізовані та узагальнені.

Наступні методи, зазначені у плані роботи, були застосовані для досягнення поставленої мети та проведення дослідження. Вони були застосовані у такому логічному порядку:

- Метод аналізу був застосований для підбору та опрацювання літератури, використаної під час подальшого дослідження;
- Метод систематизації та класифікації був застосований для організації типів речень та видів емоцій;
- Метод суцільної вибірки був використаний для виокремлення прийнятних речень для проведення подальшого дослідження;

- Метод порівняльно-зіставний був використаний для співставлення речень у мові оригіналу та перекладу;
- Метод узагальнення був застосований для підсумування опрацьованої літератури та формування висновків дослідження.

SUMMARY

In this study the exam of syntax and emotional expression in Ukrainian and English languages were performed. Firstly, we've found out that the sentence is the main communicative unit. Also, expressiveness, emotiveness and emotionality were differentiated. The keystone types syntactic organization of the sentences were introduced. Furthermore, the topic of researching of the syntax in Ukrainian and English languages was covered.

Secondly, the notion of emotion, the main classification was introduced. In addition, we've presented means of expressing emotions, such as mimic, gestures, tone and verbal peculiarities.

Thirdly, the film was created on the bases of the book, so the history of creation and success of Dune saga were covered.

And last but not least, there were presented the comparative analyses of sentences used to express certain emotions in English and Ukrainian languages.

As a result, we've reached the conclusion that the most frequently used types of sentences for denoting emotions are:

- a) simple sentences;
- b) questions,
- c) interrogative sentences;
- d) exclamatory sentences;
- e) elliptic sentences.

The author used the following translation techniques:

- parcellation;
- omission;
- zero transformation;
- total reorganization.

It must be mentioned that the films are usually translated taking into account culture and traditions of the future readers and viewers of the target text (target text – translated text). However, the translation of films can be perceived as much easier since it is performed in comparably free form.

To provide a thorough overview, we've assembled a detailed table highlighting primary examples of sentences conveying emotions. It was accompanied by their translations into Ukrainian and the respective syntactic structures. It consists of three columns: emotions, the example in English, translation to Ukrainian and the type of a syntactic organization of the sentence.

Список використаної літератури

I. Наукові праці

1. Вінтонів М. О., Вінтонів Т. М., Мала Ю. В. (2018) Синтаксичні засоби експресивізації в українському політичному дискурсі. Вінниця. <https://core.ac.uk/download/pdf/185262448.pdf>.
2. Івашкова, О. С., & Крилова, Т. В. (2012). Синтаксичні трансформації на рівні речення в англо-українському перекладі роману С. Моєма «Theatre».
3. Лелет І. О. (2021) Емоційність vs емотивність: взаємозв'язок та розмежування понять. вий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. № 49, том 1. http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v49/part_1/28.pdf
4. Марінашвілі М. Д., Весна Т. В., Склярова Л. П., Мовні засоби вираження емотивності в художньому діалозі (2022). Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. № 56 <http://www.vestnikphilology.mgu.od.ua/archive/v56/19.pdf>
5. George E. Marcus (2003) The Psychology of Emotions https://www.researchgate.net/publication/256840054_The_Psychology_of_Emotion
6. Izard C. (2017) Emotion knowledge as a predictor of social behavior and academic competence in children at risk / C. Izard, S. Fine, D. Schultz, A. Mostow, B. Ackerman, E. Youngstrom // Psychological science. – Vol. 12 (1).P. 18–23.
7. Kněžková K. (2007). Frank herbert's heroines: female characters in dune and its film adaptations. Brno. <https://is.muni.cz/th/d8hsu/mathesis.pdf>
8. Melko Kh. B. Expressiveness and emotionality as linguistic notions <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/download/74/1357/3017-1?inline=1>
9. Spaihts J., Villeneuve D., Roth E.(2020) Screenplay by Dune. <https://deadline.com/wp-content/uploads/2022/01/Dune-Read-The-Screenplay.pdf>

II. Джерела ілюстративного матеріалу

10. Дюна [Відео]. (2021). <https://www.imdb.com/title/tt1160419/>

III. Довідкова література

11. Лебон Г. (2020). *Психологія народів*. Київ. https://www.google.com.ua/books/edition/%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F_%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%B2/VT4jEAAAQBAJ?hl=uk&gbpv=0
12. Сучасна українська мова (1997) підруч. для студентів гуманітар. спец. вищ. закл. Освіти. ред. О. Д. Пономарів. Київ: Либідь, 1997. 399 с.
13. Українська мова : Енциклопедія (2004) В. М. Русанівський, О. О. Тараненко. Київ: "Українська енциклопедія" ім. М. П. Бажана. 2-ге вид. 824 с.
14. Шульжук К. Ф.(2010). Синтаксис української мови: підручник. Київ: Академія, 408 с.

IV. Інтернет джерела

15. Вільна енциклопедія. «Дюна» (2021) [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D1%8E%D0%BD%D0%B0_\(%D1%84%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BC,_2021\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D1%8E%D0%BD%D0%B0_(%D1%84%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BC,_2021))
16. Encyclopedia Britannica <https://www.britannica.com/biography/Zellig-S-Harris/>
17. *Making of 'Dune': How Denis Villeneuve's Sci-Fi Epic Is the Culmination of a Childhood Dream*. (2021, 30 листопада). The Hollywood Reporter. <https://www.hollywoodreporter.com/movies/movie-features/making-of-dune-denis-villeneuve-novel-adaptation-1235052084/>
18. *Postproduction* - <https://postmodern.studio/en/postproduction/>
19. Spaihts J., Villeneuve D., Roth E.(2020) Screenplay by Dune. <https://deadline.com/wp-content/uploads/2022/01/Dune-Read-The-Screenplay.pdf>